

clatuur en vooral op de moeilijkheden, die ondervonden worden bij de verwerking der doodsoorzaken op de sterftekaarten, vooral indien daarop twee of meer doodsoorzaken vermeld staan. Reeds werd door dr. BERTILLON, aan wien de voorbereidende werkzaamheden van de revisieconferentie zijn opgedragen, bij circulaire van den 1sten Juni l.l. aan de Centrale Commissie voor de Statistiek en aan eenige anderen gevraagd om tijdige inzending — vóór 1 November a.s. — van de opmerkingen, waartoe het gebruik van de internationale nomenclatuur der doodsoorzaken aanleiding mocht hebben gegeven. Deze opmerkingen zullen door hem worden bestudeerd en geclasificeerd om ze aan het oordeel van de Internationale Commissie voor de herziening te onderwerpen.

Uit de Centrale Commissie voor de Statistiek is reeds sedert eenigen tijd een sub-commissie werkzaam om — weldra in overleg met de inmiddels benoemde gedelegeerden ter internationale conferentie — weloverwogen opmerkingen bijeen te krijgen, die te zijner tijd zullen worden ingezonden. Daarbij zal dan in het oog gehouden moeten worden, dat bij de herziening der nomenclatuur slechts die wijzigingen kunnen worden aangebracht, welke strikt noodig zijn, wil het tegenwoordige met het verledene vergelijkbaar blijven.

Ondergeteekenden doen een beroep op de welwillendheid van alle geneeskundigen in ons vaderland, niet alleen van praktizeerende geneeskundigen, maar ook van hygiënisten, van geneeskundigen van verzekeringsmaatschappijen enz. om bedoelde sub-commissie hun voorlichting niet te onthouden, maar haar kenbaar te maken hun ervaring en de wijzigingen, die zij op grond daarvan gewenscht achten in de internationale nomenclatuur der doodsoorzaken te brengen.

Met het oog op den gestelden termijn van 1 November a.s., waarop de opmerkingen te Parijs dienen te zijn ingezonden, worden geneeskundigen verzocht de opmerkingen, die zij wenschen te maken, vóór 1 October a.s. te doen toekomen aan „den heer secretaris van de Centrale Commissie voor de Statistiek te 's-Gravenhage”.

De Centrale Commissie voor de Statistiek:

C. A. VERRIJN STUART, *voorzitter.*

J. R. B. DE ROOS, *secretaris.*

De Centrale Gezondheidsraad:

J. VAN DAM VAN ISSELT, *voorzitter.*

Dr. J. W. JENNY WEIJERMAN, *secretaris.*

COLLARGOLBEHANDELING VAN LIJDERESSEN AAN KRAAMVROUWKOORTS.

In het nummer van 22 Aug. jl. van dit tijdschrift komt een stukje over collargolbehandeling bij kraamvrouwkoorts van de hand van collega J. G. J. BLAISSE voor, waarin weer eens de lof van het collargol verkondigd wordt. Omdat na twee collargolinspuitingen in de vena basilica patiënte herstelde,

wordt haar herstel hieraan toegeschreven. Collega J. DOYER kreeg den indruk 1), al acht hij zijn geval niet bewijzend, dat zelfs een collargolsmeerkuur niet zonder invloed geweest is op het herstel zijner patiënte! Telkens en telkens lezen wij over de gunstige werking dier behandeling volgens CREDÉ, maar vernemen betrekkelijk weinig over de gevallen, waarbij die uitbleef. En toch zijn er mannen van naam, die hun oordeel, dat niet gunstig luidde, bekend maakten. Om te beginnen zegt TREUB 2), dat de resultaten der intraveneuse inspuitingen minstens twijfelachtig zijn, LENHARTZ schrijft hieraan zelfs nadeelige werking toe, en herhaaldelijk ontstonden na de intraveneuse inspuitingen, zooals ook in het geval van BLAISSE, koude rillingen en sterke temperatuursverhoogingen (FISCHER, JAENICKE, KLOTZ 3). In het door BLAISSE aangehaalde artikel van BONNAIRE komt ook voor, dat na intraveneuse collargolinspuitingen gevallen van luchtembolie, venenthrombose, embolie soms met doodelijken afloop zijn waargenomen. Dat de soms waargenomen verbeteringen, na een behandeling, die op de psyche zulk een geweldigen indruk maakt, door louter suggestieven invloed der inspuiting kunnen verwekt zijn, spreekt van zelf. Anderdeels heeft men volkomen het recht die verbeteringen in den toestand der patiënten aan het spontane beloop der ziekte toe te schrijven. Hoe dikwijls komt het toch niet voor, dat gevallen van kraamvrouwkoorts, waaronder hoogst ernstige zelfs, zonder of ondanks sterk ingrijpende behandeling genezen! In het belangwekkende boekje van CARL S. F. CREDÉ, „Gesunde und kranke Wöchnerinnen”, Leipzig 1886, vindt men vele ziektegeschiedenissen, die dit ervaringsfeit bewijzen. TREUB deelt een hoogstbelangwekkende ziektegeschiedenis in „l'Hystérectome dans le traitement de l'infection puerpérale” 4) mede, die de waarheid bewijst van de woorden van DOLÉRIS: „Car nous savons que toutes celles que nous condamnons ne meurent pas”.

Zij die beweren, dat het collargol zoo nuttig werkt bij lijdresses aan kraamvrouwkoorts en septicopyaemische toestanden, moesten met bewijzen, met proefnemingen voor den dag komen! En nu trof het mij, dat, zoover ik kon nagaan, ik in de dierproeven van BEYER, COHN, BRUNNER, TROMMSDORFF, de eenig mogelijke wijze van bewijsvoering, zelfs geen schijn kon vinden van iets dat op het therapeutisch nut der collargolbehandeling wees, ja soms zelfs het tegendeel. Verder blijkt uit de proefnemingen, dat ook geen der theoretische verklaringen van *mogelijke* gunstige werking daarvan steekhoudend is. Noch het nooit bewezen bactericide vermogen volgens CREDÉ, noch de katalytische werking volgens WENCKEBACH 5), noch de twijfelachtige invloed op de leucocytose volgens BAMBERGER en VRIESENDORP, noch de aanwezigheid van zilver in die organen, die het lichaam gebruikt in zijn strijd tegen de

1) Dr. J. DOYER, Een geval van febris puerperalis met collargol behandeld, *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.*, 4 Jan. 1908.

2) H. TREUB, *Leerboek der Verloskunde*, 3de dr., 1905, 2de deel.

3) De physiologische en therapeutische werking van het colloïdale zilver, J. VRIESENDORP, Proefschrift, Leiden 1904.

4) *Revue de gynécologie et de chirurgie abdominale*, n°. 5, 1902.

5) K. F. WENCKEBACH, Over de behandeling van septische endocarditis, *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.*, 22 Feb. 1902 en Gunstige werking van collargol bij septicaemie, *Ned. Tijdschr. voor Geneesk.*, 21 Jan. 1905.

sepsis (VRIESENDORP), noch de bloeddruksverhooging, die het collargol door algemeene vaatcontractie zou kunnen verwekken geven eenigen grond om deze griezelige behandelingswijze toe te passen.

Amsterdam, 23 Augustus 1908.

A. CIJFER.

KLOMPVOETBEHANDELING.

Naar aanleiding van een bijdrage tot de behandeling van den aangeboren klompvoet in het *Medisch Weekblad* door J. GERARD MILO, te 's-Gravenhage, heb ik mijn zoontje met aangeboren klompvoeten door zijn z. g. spanzaagverband doen behandelen en wel met bijzonder gunstig gevolg. Niettegenstaande mijn patiëntje met groote zorg reeds ongeveer drie jaar behandeld was geworden met gipsverbanden, redressements, voetbeugels met leerrekking enz., was het niet goed mogelijk het rechtervoetje genoegzaam te corrigeren, laat staan overcorrectie te verkrijgen, hetgeen toch een voorwaarde is om blijvend gunstig gevolg te verwachten, maar na ongeveer drie weken met het z. g. spanzaagverband behandeld te zijn geweest, was het voor mij een ware verrassing te zien, hoe mijn zoontje met groot gemak zijn voet over het normale kon abduceeren. Sedert dien tijd loopt hij ook onberispelijk, geen klompvoethouding meer vertoonend. Op grond van dit resultaat, meende ik goed te doen voor deze wijze van behandeling volle aandacht te verzoeken en aan te raden deze methode in dergelijke gevallen te probeeren, te meer nog, omdat zij niet komt van over de grenzen, een reden misschien, waarom die behandeling nog niet algemeen wordt toegepast.

Helvoirt, 20 Aug. 1908.

C. P. J. HOEK.

BERICHTEN.

BUITENLAND

BERLIJN. — **De tanden der soldaten.** In de groote Deutsche garnizoensplaatsen zal het legerbestuur overeenkomsten sluiten met tandartsen voor de behandeling der tanden van de onderofficieren en minderen. In de kleinere garnizoenen zal, telkens als het noodig is, tandheelkundige hulp worden ingeroepen. De militaire artsen zullen onderricht ontvangen in het plombeeren. De tandartsen, met wie overeenkomsten zullen worden gesloten, zullen bij voorkeur worden aangewezen om de troepen te vergezellen in geval van mobilisatie (*Münch. med. Wochenschr.*).

— **Robert Koch-stichting.** Onder de vermeldingswaardige giften voor deze stichting kunnen worden genoemd de gift van 100.000 Mk. van den Keizer, de gift van 680 Mk. van het Wiener professoren-kollegium en die van het bestuur der Landesversicherungsanstalt der Hanzesteden ten bedrage van 5000 Mk. (*Deutsche med. Wochenschr.*).

MÜNCHEN. — **Gezondheid in spoorwegen.** De *Münch. med. Wochenschrift* bevat in een ingezonden stuk de juiste opmerking, dat het voor de gezondheid der reizigers niet bevorderlijk kan zijn, als zij gaan zitten op